

BLAUWDRUK

VOOR SANERING EN HERSTRUCTURERING

VAN DE BEROEPSVISSERIJ

De beroepsvisserij op de binnenwateren (incl. IJsselmeer) kent momenteel de problemen:

- dioxine in aal en het voornemen de visserij in vervuilde gebieden te beëindigen
- implementatie van duurzame aalvisserij via decentraal aalbeheer
- ontbreken van duurzame visserij op schubvis
- gebrek aan organisatiestructuur

Het CvB-bestuur werkt momenteel op vele fronten aan oplossingen voor genoemde problemen. Dat gaat met horten en stoten. Begrijpelijk want vissers hebben hun ziel en zaligheid verpand aan de visserij. Daarvan afscheid nemen doet pijn, heel veel pijn.

In deze notitie een aanzet voor de totaaloplossing waarmee de binnenvisserij volgens het CvB-bestuur (via soms harde maatregelen) kan komen tot een gezonde en maatschappelijk gewaardeerde beroepsgroep.

1

1. DIOXINE

In het antwoord van staatssecretaris Bleker op het wijzigingsvoorstel Visserijwet op de Kamervragen, wordt de omvang van het dioxineprobleem duidelijk. Er zijn veel meer bedrijven bij betrokken dan aanvankelijk werd gedacht. Dat maakt het probleem omvangrijker en moeilijker oplosbaar. Toch wil het CvB-bestuur tot oplossingen komen. Daarbij geeft het bestuur zijn visie op de belangrijkste elementen uit de brief van de staatssecretaris.

1.1. Compensatie

De vissers in de gebieden waar de palingvisserij gesloten zal worden, hebben 4 schadeposten

- a. geen inkomsten uit de palingvisserij en de visserij op wolhandkrabben
- b. waardeverlies van (duur gekochte) paling *visrechten*
- c. waardeverlies van voor de aalvisserij en de wolhandkrabvisserij aangeschafte *bedrijfsmiddelen*
- d. geen inkomsten uit de verkoop van vergunningen aan sportvissers

ad.a Staatsecretaris Bleker zegt hooguit compensatie te willen verlenen voor *niet-vervuilde* paling. De *vervuilde* paling – zo zegt hij – is immers toch onverkoopbaar geworden.

Het CvB-bestuur wijst in dit verband op de analogie van de problemen van de vissers en met de problemen van de spuitjesboeren in Moerdijk en de komkommertelers na de uitbraak van de EHEC-bacterie. Immers, ook zij zaten ook met *onverkoopbare* handel. Toch heeft EL&I besloten daar wel compensatie voor te verlenen, zodanig zelfs dat de boeren daar uitermate content mee zijn. Vanwaar dit verschil ??

Ad b Palingvissers hebben hun *visrechten* voor grote bedragen (vele tienduizenden euro's) overgekocht van stoppende collega-vissers. Als de “nieuwe” visser er op zijn beurt mee ophoudt verkoopt hij zijn rechten weer aan zijn opvolger. Visrechten vormen daarmee een belangrijke oudedagsvoorziening van beroepsvisserij. Die oudedagsvoorziening is nu in een klap waardeloos geworden.

- Ad c. *Bedrijfsmiddelen* zijn vaar- en voertuigen, aalvistuigen, opslagfaciliteiten, rookinstallaties. Vorig jaar hebben vissers nog voor grote bedragen aangepaste aalfuiken laten maken voor de visserij op wolhandkrabben. Al deze materialen zijn vrijwel waardeloos geworden. Bij eerdere sanering op het IJsselmeer bleek dat verkoop van overtollig materiaal vrijwel niets oplevert.
- Ad d. Op basis van hun palingvisrecht kunnen beroepsvissers vergunning voor de palingvisserij uitgeven *aan sportvissers* die graag op paling vissen. Voor vele vissers is dit een welkome bron van neveninkomsten. Die inkomsten verdwijnen volledig met het intrekken van de huurovereenkomst van de beroepsvisser. Daarmee vervalt immers het recht tot vergunninguitgifte.
- Op basis van het voorgaande acht het CvB-bestuur het voornemen van de staatssecretaris om uitsluitend te compenseren voor niet vervuilde aal *onjuist* en *onredelijk*
 - Hoe groot de schade voortkomend uit *a.* t/m *d.* precies is, valt op korte termijn moeilijk vast te stellen. Een eerste ruwe berekening leert het volgende:
 - Omzet *aalvisserij en krabbenvisserij* op de rivieren bedraagt ca. 3 tot 4 miljoen euro
 - Als uitgangspunt voor compensatie wordt in de landbouw vaak gewerkt met een factor tot **10 x de jaaromzet**. Incl. waardeverlies van visrechten en bedrijfsmiddelen lijkt voor compensatie van de door dioxine getroffen vissers een factor 8 tot 10 x de jaaromzet reëel (aal en krabben).
 - Een zorgvuldige berekening vergt tijd, en dat terwijl de vissers in de dioxinegebieden binnenkort brodeloos zullen worden. Dit pleit voor de aanpak zoals beschreven in paragraaf 3 van deze notitie

1.2. Het was te toch te verwachten??

De staatssecretaris beargumenteert zijn magere compensatietoezeggingen als volgt: “ *De sector, gelet op de specifieke factoren die spelen bij de visserij op met name de grote rivieren en de kennis omtrent de dioxineproblematiek, zich had kunnen instellen op een nadere maatregel van overheidswege in het belang van de volksgezondheid aanvullend op de Warenwet*” .

De CvB acht dit een onterecht verwijt aan de sector, immers “*instellen op een nadere maatregel*” is nu precies wat de sector ook heeft gedaan. Om die reden is de overheid door de sector bij herhaling gewezen op het belang van uitbreiding van de mogelijkheden om duurzaam op schubvis te vissen.

N.B.: Diezelfde overheid heeft in het verleden actief heeft gestuurd om die schubvismogelijkheden voor het beroep te beperken en heeft daarin miljoenen geïnvesteerd via de sportvisserij.

Die door de overheid veroorzaakte tweedeling van visrechten is nu oorzaak van de patstelling tussen beroep en sport in de VBC's bij de discussie over de visserij op schubvis.

Een betrouwbaar en *eenvoudig systeem voor registratie van de onttrekking van schubvis* – analoog aan het systeem dat de jagers binnenkort in gebruik gaan nemen, zou hier veel uitkomst kunnen bieden (zie hiervoor de brieven van de CvB aan de Cie. EL&I van 30-1-2001 en 7-2-2011(*in bijlage*))

Met een soortgelijk systeem zou de patstelling beslist te doorbreken zijn. Vandaar onze oproep aan EL&I om sport en beroep te faciliteren met een dergelijk systeem. Daarmee zou de genoemde patstelling te doorbreken zijn.

1.3. Pootaal uit de rivieren

Een (klein) deel van de door het dioxineprobleem getroffen vissers zou inkomsten kunnen verwerven uit de vangst van jonge aal (pootaal) die vervolgens overgebracht wordt naar dioxine-arme wateren om daar door te groeien naar volwassenheid. Deze optie dient verder te worden onderzocht. Echter, door het beëindigen van huurovereenkomsten voor aal, wordt de weg voor het vissen op pootaal ten principale afgesloten, omdat beroepsvissers zonder aalvisrechten per definitie niet op aal mogen vissen.

1.4. Wat gebeurt er met de Aalvisrechten?

- EL&I wil het stoppen van de aalvisserij in de dioxinegebieden realiseren door het ontbinden van de huurovereenkomsten en schriftelijke toestemmingen voor de aalvisserij
- Dit kan conform de Algemene Voorwaarden van de huurovereenkomsten.
- Veel vissers willen de aalvisrechten behouden voor de beroepsvisserij. Zij menen dat wanneer deze rechten terugvallen naar de overheid, het beroep deze nooit meer terug zal krijgen. Ook niet als over X jaar de rivieraal weer aan de dioxinenormen voldoet.
- Om die reden pleit de CvB voor het veilig stellen - in afwachting van betere tijden - van de te ontbinden huurovereenkomsten voor het beroep. Dit is mogelijk door deze overeenkomsten voor een symbolisch bedrag (1 euro) “in bewaring” te geven bij de CvB of productschap Vis of een speciaal hiervoor op te richten stichting (*Stichting Behoud Aalrechten Beroepsvisserij*).
- Op die manier wordt voorkomen dat er beroepsmatig op aal gevist wordt, maar blijven tevens de aalrechten behouden voor het beroep.
- Voor de handhaving maakt deze aanpak geen verschil want, zowel als de aalrechten terugkeren naar de overheid als ook als zij (tijdelijk) ondergebracht worden bij CvB, PVis of een stichting, dient er handhaving te zijn om te voorkomen dat er op aal gevist wordt.

2. DUURZAME AALVISSERIJ VIA DECENTRAAL AALBEHEER

- Als voorloper op de landelijke implementatie van het decentraal aalbeheer, loopt momenteel een pilotproject in de provincie Friesland. Hierbij is langzamerhand inzichtelijk geworden welke ingrijpende gevolgen het decentraal aalbeheer zal hebben voor de beroepsvisserij.
- Het in Friesland te ontwikkelen decentraal aalbeheer zal vervolgens in uitgerold worden in geheel Nederland.
- Op basis van de quota, die inmiddels bekend zijn uit de pilot Friesland, valt te concluderen dat waarschijnlijk 50 % van alle vissers hun bedrijf zal moeten beëindigen.
- Het decentraal aalbeheer is gericht op het bereiken van een aantoonbaar duurzame visserij op aal. Die duurzaamheid kan voor de consument herkenbaar gemaakt worden via het door de stichting DUPAN (**D**uurzame **P**alingsector **N**ederland) te ontwikkelen kwaliteitslabel. Dit label wordt tevens een waarborg voor de voedselveiligheid van het product i.v.m. dioxine.
- Aan de ontwikkeling van het kwaliteitslabel wordt momenteel hard gewerkt. Het zal binnenkort beschikbaar komen.
- Dit transitietraject voor de beroepsvisserij is alleen mogelijk via een ingrijpende herstructurering. Het project “bedrijfsplannen beroepsvisserij” dat momenteel met begeleiding van het LEI wordt uitgevoerd, geeft daarvoor een belangrijke aanzet. De grondgedachte is dat vissers die hun bedrijf willen beëindigen hun visrechten verkopen aan vissers die hun bedrijf willen uitbreiden om zodoende duurzaam en toch rendabel te kunnen vissen. Daarbij zal ook de visserij op schubvis
- Welke bedragen hiermee gemoeid zijn, is nu nog niet te overzien, maar moet over enkele maanden aanzienlijk duidelijker te maken zijn.

3. TOTAALPLAN SANERING EN HERSTRUCTURERING

- Hoe ingrijpend de gevolgen van implementatie van het decentraal aalbeheer ook zullen zijn, de precieze omvang ervan incl. de financiële consequenties zijn pas te kwantificeren zijn, na uitroiling over het gehele land.
- De uitwerking van het dioxineprobleem en het decentraal aalbeheer op de Nederlandse beroepsbinnenvisserij zullen voor de vissers ingrijpend en voelbaar zijn. Dat vraagt om zorgvuldigheid in een totaalplan voor Sanering en Herstructurering. Dat laat zich niet verenigen met een quick-and-dirty aanpak.

- Daar staat tegenover dat de vissers in de dioxinegebieden binnenkort brodeloos zullen zijn. Voor hen dient er dan ook op korte termijn een (tijdelijke) financiële regeling te komen.
- Op basis van het voorgaande stelt het CvB-bestuur voor:
 - Voor de rest van het lopende jaar **en ook alleen voor dit jaar** een **voorlopige** compensatie voor palingvissers uit dioxinegebieden. Denk daarbij aan de compensatie die de spruitjesboeren in Moerdijk van EL&I toegezegd gekregen hebben.
 - Op deze manier is tijd te winnen voor het zoeken van een totaal-oplossing voor transitie van de **gehele** beroepsbinnenvisserij (incl. IJsselmeer).
 - In dat totaalplan dient ook plaats te zijn voor het vissen op pootaal in verontreinigde gebieden. Deze jonge aal kan vervolgens opgroeien in dioxine-arme gebieden en zodoende voldoen aan de eisen voor voedselveiligheid.
 - De omvang van de door dioxine getroffen vissers geleden inkomstenderving t.g.v. het beëindigen van de palingvisserij, is op basis van hun boeken vast te stellen.
N.B : De compensatie voor 2011 betreft alleen de maanden *april t/m augustus* en *december*. De maanden september t/m november vallen immers onder het algemene vangstverbod en die vallen daarmee onder de algemene compensatieregeling voor het vangstverbod.
 - Voor het einde van **dit jaar** dient **een totaalplan** met oplossingen voor zowel het **decentraal aalbeheer** als ook voor het **dioxineprobleem** gereed te zijn.

4. DUURZAME VISSERIJ OP SCHUBVIS

Eind vorig jaar zijn door de meeste VBC's visplannen ter beoordeling ingediend bij RWS. Een punt van kritiek op vrijwel alle visplannen was dat er geen zicht bestaat op de al dan niet duurzaamheid van de visserij op schubvis. Oorzaak daarvan is het gebrek aan gegevens over de onttrekking van schubvis. Daarbij is aan sportvisserij en beroepsvisserij in de VBC's de opdracht meegegeven om eind dit jaar een tweede versie visplannen in te leveren die een beoordeling van de duurzaamheid van de visserij op schubvis mogelijk maakt. Dit is een harde eis van RWS.

Gezien de eis de duurzaamheid van de visserij op schubvis aantoonbaar te maken, is nodig

- een betrouwbaar registratiesysteem voor de onttrekking van schubvis (zie ook paragraaf 1.2.)
 - richtlijnen voor duurzaam *decentraal* beheer van de schubvisstand (analoog aan DUPAN).
- Deze discussie wil de CvB op korte termijn starten in alle VBC's

5. EEN LANDELIJKE ORGANISATIE VAN BEROEPSVISSERS

- In verband met de noodzaak te komen tot een totaaloplossing voor de gehele binnenvisserij, wordt momenteel gewerkt aan het opgaan van de afzonderlijke organisaties CvB en PO IJsselmeer tot één landelijke organisatie van beroepsbinnenvissers.
- Aangezien de problemen waarmee de beroepsbinnenvisserij te maken heeft, voor een belangrijk deel ook gelden voor de vaste vistuigvissers in de kustwateren, zouden ook zij zich aansluiten bij deze nieuwe organisatie. De eerste reacties van de groep vaste vistuigvissers op dit idee zijn beslist positief te noemen.
- Met de bundeling van krachten die op die manier ontstaat, komt er voor de gehele kleinschalige beroepsvisserij in de binnenwateren en kustwateren één krachtige landelijke organisatie.